

Yanvarın 12-də Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin Biləsuvar rayonu ərazisindəki binasında Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Vahid Rasim oğlu Hacıyevlə görüş keçirildi. Cəbrayıl rayonunun ictimai fəalları - ağsaqqalların və ziyalıların iştirakı ilə keçirilən görüşü Cəbrayıl RİH-nin başçısı Kamal Həsənov açdı, qonaqları və iştirakçıları salamladıqdan sonra şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi. Qeyd edim ki, görüşə Vahid Hacıyevlə birgə Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda 1 sayılı bərpa, tikinti və idarəetmə xidməti Publik Hüquqi Şəxsin icraçı direktoru Növrəs Cəfərov, Elşad Allahyarov və başqaları da gəlmişdilər.

Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov diqqəti 2020-ci ildəki 44 günlük müharibədə qazandığımız parlaq qələbəyə yönəldib, qeyd etdi ki, bu qələbəni biz gözləyirdik. Çünki dövlətimizin başçısı uğurlu daxili və

yıl şəhəri, Xudafərin qəsəbəsi, Soltanlı, Şükürbəyli, Horovlu, Sarıcallı, Mehdili, Yuxarı Mərcanlı, Böyük Mərcanlı, Araz Maşanlı... Cocuq Mərcanlıda artıq yaşayış var. 12 000 nəfərədək əhalinin ilk növbədə Cəbrayıla köçürülməsi düşünüldü. İşə qəbul komissiyası da əhalinin iş yerlərilə həmin olunması məqsədilə bu sahədə fəaliyyət göstərir.

Vahid müəllimin çıxışından sonra rayon ziyalıları və ictimaiyyət nümayəndələri arzu və təkliflərlə çıxışa başladılar. Rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri Vaqif Məhərrəmov Şuşaya, Ağdama olduğu kimi, Cəbrayıla da turlar təşkil edilməsi təkliflərlə çıxış edib, bildirdi ki, Cəbrayılın hər bir kəndinin tarixi var, tarixi və görməli yerləri, abidələri və s. var. İnsanların gedib öz doğmalarının məzarlarını ziyarət etmələri üçün marşrutların açılması vacibdir. Şahin Şirinov çıxışında Cəbrayıldə 118 köhrizin olmasından, həmin köhrizlərin bərpası yolu ilə aqrar

üçün maraqlı olmasın. Bir də Araz boyunda yerləşən kəndlər bir qədər kənardə tikilməlidir ki, bataqlıq - sulu ərazidə yaşayış gələcəkdə problemə çevrilə bilər. Bir də ki, biz yazıçılar, şairlər üçün ayrıca marşrutlar təşkil olunmalı, erməni barbarlığı nəticəsində xarabalığa çevrilmiş acı həyat mənzərəsini gözlərimizlə müşahidə etməli və yaradıcılığımızda bunu dolğunluğu ilə əks etdirməliyik ki, gələcək nəsillər də bizim əsərlərimiz vasitəsilə bu günkü, dünənki keçmişimizdən xəbər tuta bilsinlər.

Yusif İsmayılov bir sıra təkliflər səsləndirib, qeyd etdi ki, Cəbrayıl şəhərinin mərkəzi selav ağzında idi. Gələcəkdə sel-su təhlükəsindən uzaq olsun deyə bir qədər kənardə yeri dəyişdirilməklə tikilsin. 11 mindən çox əhalisi olan Böyük Mərcanlı kəndinin qəsəbə tipli olmasını və orada bir çox obyektlərin açılmasını arzuladı. Fətəliyev Əli Yunis oğlu salınan kəndlər üçün ayrıca qəbiristanlıq sahələrinin də nəzərdə tutulmasını təklif etdi,

xarici siyasəti ilə çoxdandır ki, bizi bu tarixi qələbəyə doğru aparırdı. Bizim əhalimiz 30 ilədək ağır vəziyyətlərdə məcburi köçkünlük həyatı yaşadı. Azərbaycan xalqı, dövləti üçün siyasi-mənəvi baxımdan çox mühüm əhəmiyyət daşıyan tarixi Qələbəmizə nail olduq. Artıq tarixi dədə-baba torpaqlarımıza böyük Qayıdış üçün səfərbər olunmalıyıq. Bu gün bu görüşün keçirilməsindən məqsəd ondan ibarətdir ki, biz rayonumuzun tikinti-bərpa işlərinin aparılması zamanı nələri arzu edərdiniz, nələri təklif edərdiniz kimi məsələləri müzakirə edək. Rayonumuzun işıqlı gələcəyi üçün hər birimizin fəaliyyəti bir-birilə vəhdət təşkil etməlidir. Dövlətimizin başçısı da xarabəyə çevrilmiş yurdlarımızın abadlaşdırılması istiqamətində sizin də təklif və arzularınızı, fəaliyyətiniz olmaqla hər şeyin daha yaxşı olmasını, yaşayış üçün, xoşbəxt gələcək üçün hər bir şəraitin yaradılmasını istəyir. Bildiyimiz kimi, tarixin müxtəlif dövrlərində Cəbrayıl qəza mərkəzi kimi də fəaliyyət göstərmiş, iqtisadi-siyasi baxımdan mərkəz olub. Eyni zamanda Cəbrayıl əhalisinin özünəməxsus zəngin keçmiş, adət-ənənələri olub; buna görə də Cəbrayıl rayonunun yenidən qurulması, tikilməsi istiqamətində sizin arzu və təkliflərinizin dinlənilməsi və nəzərə alınması çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu məzmununda çıxışını tamamlayan Kamal müəllim üzünü tədbir iştirakçılarına tutub sərbəst və ətraflı müzakirə aparmaq üçün arzu və təkliflərlə çıxış etmələrini bildirdi.

Əvvəlcə Cəbrayılın gələcəyi ilə bağlı nəzərdə tutulan planlarla bağlı məlumatları çatdırmaq məqsədilə prezidentin xüsusi nümayəndəsi Vahid Hacıyev danışıdı. O, bildirdi ki, artıq Qarabağ və Şərqi Zəngəzur zonasının bərpa-quruculuq işləri başlayıb. Dövlət Planına əsasən 2022-2026-cı illərdə kəndlər, qəsəbələr salınacaq. Bu istiqamətdə əhalinin təklif və maraqları da nəzərə alınacaq. Bunun üçün əsasən 5 əsas istiqamətdə işlərin aparılmasına başlanılıb. Birincisi, kənd təsərrüfatı sahəsi üzrədir. 120 000 hektar kəndtəsərrüfatı təyinatlı torpaq var ki, bu ərazilərdə əhalinin sosial-maddi rifahının yaxşılaşdırılması məqsədilə əkin-biçin işlərinin aparılması nəzərdə tutulub. İkincisi, mədən-sənaye sahələrinin inkişaf etdirilməsi nəzərdə tutulub. Ərazidəki yerli xammal materiallarının istehsalata cəlb olunması məqsədi daşıyır. Qum yatağı, daş karxanası və s. Üçüncü istiqamət logistika-nəqliyyat sahəsi ilə bağlıdır. Dəmiryolunun çəkilməsi 85% Cəbrayıl istiqamətində yekunlaşıb. Logistika-nəqliyyat sahəsinin inkişafı ilə məşğulluğun artırılması, investisiyanın cəlb olunması asan olacaq. Zəngəzur dəhlizi Horadiz - Cəbrayıl istiqamətindən də gəlib keçir. Dəmir yolu üstündə Araz Vadisi İqtisadi zonası - sənaye zonasına artıq bəzi şirkətlər fəaliyyət göstərmək barədə müzakirə ediblər. Burada həm kənd təsərrüfatı, həm qida məhsulları istehsalı ilə məşğul olacaqlar. 4-cü istiqamət turizm sahəsini əhatə edir. Məsələn, Cəbrayıldə Xudafərin körpüləri turistlərin marağına səbəb olacaq qədim tarixi abidədir. 5-ci istiqamət yaşıl enerjidir. Yaşıl enerji istiqamətində də böyük potensial var. BiPi şirkəti ilə əlaqə qurulacaq. Soltanlıda 240 meqabaytlıq günəş enerjisindən ibarət stansiya qurulacaq. Azərənərgi tərəfindən paylanacaq. Vahid Hacıyev onu da əlavə etdi ki, digər istiqamətlər də var və bu 5 istiqamət üzrə rayonun inkişafına böyük töhfələr verəcəkdir. Dövlət planına görə ilk növbədə Cəbrayıldə 1 şəhər, 1 qəsəbə, 10 kəndin inşası nəzərdə tutulub: Cəbra-

Aparılacaq bərpa-quruculuq işlərindən danışıdı

sektorun inkişafına, əkinçiliyin, heyvandarlığın inkişafına mühüm şəraitin yaradılması imkanlarından söz açdı.

Mərkəz Paşayev rayonda kənd təsərrüfatı və xammal ehtiyatları bəzində ətraflı danışıdı. Kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsi üçün Gəyən və Teştək düzlərinə Həkəri çayının suyunun çıxarılmasının vacibliyindən söz açdı. Habelə kəndlərin su ehtiyatı olan ərazilərdə salınmasını təklif etdi. Elman Pirişev isə Cəbrayılın Çələbilər, Daşkəsən, Süleymanlı, Məzrə, Papı kəndlərində vaxtilə məscidlərin olduğunu diqqətə çatdırıb, rayon mərkəzində və eləcə də yeni salınacaq kəndlərimizdə məscidlərin də inşa edilməsinin vacibliyini qeyd etdiş Horovlu kəndindən olan ehiyatda olan polis polkovniki Elbrus İsmayılov rayon ərazisində orta və ali ixtisas təhsili verən elm və təhsil ocaqlarının açılması təklifi ilə çıxış etdi.

"Kredo" qəzetinin baş redaktoru, şair-publisist Əlirza Xələfli: "Bizim bu tədbir tarixi xarakter daşıyır. Bu, Cəbrayılın bünövrəsinin mənəvi qoyuluşudur. Biz yeniləşən, yenidən qurulan Azərbaycanımızın şahidləriyik. Xudafərin qəsəbəsinin bərpa edilməsi həm də tarixi abidələrimizə olan sevgidir - milli dəyərdir. Hansı rayon öz babasının adı ilə tanınır? Eramızın III-VII əsrlərində yaşamış Cəbrayıl Atanın adından söhbət gedir. Alban knyazı müdrik Cəbrayıl Atadan məsləhət almış. Cəbrayıl Atanın məqbərəsi bərpa və təmir edilməli və turistlərin üzünə açılmalıdır.

Ziyarət dağının zirvəsində Alban abidəsi var. Cəbrayıl ərazisində eramızdan əvvəl II-III minilliklərlə səsləşən Ağoğlan abidəsi var və üstündə yazılı daş var. Hadrutun əvvəlki adı Ağoğlan olu. 1983-cü ildə Aşıq Qurbaninin məzarının bərpası haqda qərar qəbul edilmişdir. Azərbaycanda Qobustanda, Qazaxda Damcılı mağarası, Lerikdə Buzeyir mağarası, Azıx mağarası və Dağtumas ərazisində Divlər sarayı qədim insan məskənləridir. Divlər sarayı tədqiq olunmalı və turistlərin ora gedişi təşkil olunmalıdır. Köhrizlər bərpa olunmalı, bulaqların üstündə sanatoriya tikilməlidir. Kiçik Qafqaz dağları boyunca uzanan sıra dağlardakı suların hamısı müalicəvi əhəmiyyətli, mineral sulardır. "Cənəp Qarabağ" ifadəsinin bir sirri də Qarabağdakı suların müalicəviyyəti ilə əlaqəlidir. Böyük Qafqazdan fərqli olaraq Kiçik Qafqaz sıra dağları müalicəvi mineral sularla zəngindir. Çələbilər kəndindəki mədrəsə-məsciddə Molla Vəli Vidadi dərs deyib. Niyə ora turizm

həmçinin kəndlərə marşrut turların açılmasını arzuladı.

Mən - Şakir Albaliyev çıxışında Cəbrayıl rayonunun qədim tarixi olan kəndlərindən sayılan PİRƏSƏD kəndinin və kəndlə eyni adı daşıyan PİRƏSƏD adlı ziyarətgahların 1937-ci il repressiyasına məruz qalmasından söhbət açdım. Bildirdim ki, bugünədək nəinki kənd yer üzündən silinmiş, hətta kəndin adı rayonun yaşayış kəndlərinin statistikasından çıxarılmış və kəndin adı unudurulmuşdur. PİRƏSƏD adlı kənd də, PİRƏSƏD piri adlı ziyarətgahlar da yaddaşlardan silinmək təhlükəsindədir. PİRƏSƏD kəndinin yaşayış yeri kimi bərpa edilməsi və PİRƏSƏD PİRİNİN isə tarixi ziyarətgah kimi dövlət tərəfindən ziyarətgah-abidələr kimi mühafizə olunması haqda təkliflərimi səsləndirdim. Məktəb direktoru Şəlalə Qasımlı rayon mərkəzində Böyük Vətən Müharibəsi iştirakçılarından, habelə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Cəmil Əhmədovun xatirəsinə abidə-kompleksinin, Qartal abidəsinin ucaldılması və s. təkliflərlə çıxış etdi.

Əsəd Əsədov su altında qalan Qumlaq kəndinin qəbiristanlığındakı qəbirlərin və o cümlədən orada dəfn olunmuş 2 şəhidin qəbirinin hara köçürülməsi ilə bağlı suala aydınlıq gətirilməsini, Nəriman Əsədov Şükürbəyli kəndinin harada tikilməsilə bağlı narahatlığını dilə gətirdi. Əyyub Quliyev isə salınacaq kəndlərin yerinin və s. kimi məsələlərin əhali ilə, İcra Hakimiyyəti ilə hökmən əvvəlcədən razılaşdırılmasının vacibliyini diqqətə çəkdi. Kənd adlarının silinməməsi, ayrı-ayrı kəndlərin əhalisinin məskunlaşdırılması zamanı onların toplu halında - kompakt şəkildə yaşamaqlarını və s. diqqətdə saxlamağı xahiş etdi.

Zaur Vəliyev bildirdi ki, rayon İcra Hakimiyyəti rayonun Təhsil sektoru ilə birgə vaxtaşırı olaraq məktəblərimizdə tarixi abidələrimizlə bağlı maarifləndirici istiqamətdə tədbirlər keçirsələr də, yaxşı olardı ki, bərpadan əvvəl yaşlı nəslin bələdçiliyi ilə rayonumuza və kəndlərimizə ekskursiyalar təşkil olunsun. Erməni vandalizminin və yenidən quruculuq işlərinin canlı şahidi olunsunlar. Onlar bu gördüklərini, söz yox ki, telefonun yaddaşında saxlayacaqlar və elələri də olacaq ki, ali məktəblərə daxil olub, xarici ölkələrdə təhsil alacaqlar. O zaman Qarabağ həqiqətlərini canlı iştirakçılar kimi oxuduqları ölkəyə yaysınlar. Məktəb direktoru Arifə Əhmədova çıxışında rayon mərkəzində Gənclər Mərkəzinin, Heydər Əliyev mərkəzinin, Şahmat məktəbinin, habelə ictimai binaların da olmasını təklif etdi.

Aşağı Maralyan kəndindən olan publisist Ramilə Qurbanlı Aşıq Pərinin məzarının və məzarüstü abidəsinin götürülməsi, habelə kəndlərinin bərpa olunması və s. barədə təkliflərlə çıxış etdi.

Cəbrayıl rayonunun və kəndlərinin yenidən qurulması ilə bağlı keçirilən görüş maraqlı arzu və təkliflərlə, səmimi müzakirələr şəraitində keçdi.

Şakir ALBALIYEV,
"Xudafərin" qəzetinin
baş redaktoru